

ЕКСПЕРТНІ ВИСНОВКИ
акредитаційної експертизи
спроможності Сумського національного аграрного університету
проводити освітню діяльність з підготовки фахівців
ОКР «Бакалавр» за напрямом 6.100102
«Процеси, машини та обладнання агропромислового виробництва»

Згідно з наказом Міністерства освіти і науки України № 880-А від 06.06.2017р. «Про проведення акредитаційної експертизи», відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 9 серпня 2001р., № 978 «Про затвердження Положення про акредитацію вищих навчальних закладів і спеціальностей у вищих навчальних закладах та вищих професійних училищах» (зі змінами, внесеними згідно з Постановами КМ) експертна комісія Міністерства освіти і науки України у складі:

Голова комісії:

Пастушенко Сергій Іванович – завідувач кафедри енергетичних машин та технічного сервісу Відокремленого підрозділу Національного університету біоресурсів і природокористування України «Бережанський агротехнічний інститут», доктор технічних наук, професор, голова комісії;

член комісії:

Пастухов Валерій Іванович – завідувач кафедри сільськогосподарських машин Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка, доктор технічних наук, професор, розглянула подані матеріали, та провела перевірку на місці діяльність Сумського національного аграрного університету щодо підготовки бакалаврів за напрямом 6.100102 «Процеси, машини та обладнання агропромислового виробництва» і встановила таке:

1. Загальна характеристика Сумського національного аграрного університету, за напрямом підготовки 6.100102 «Процеси, машини та обладнання агропромислового виробництва»

Сумський національний аграрний університет розпочав свою діяльність як філіал Харківського сільськогосподарського інституту ім. В.В. Докучаєва, який було засновано у 1977 році наказом Міністерства сільського господарства СРСР за №95.

У 1990 році наказом № 24 Державної комісії Ради Міністрів СРСР з продовольства та закупок на базі Сумського філіалу Харківського сільськогосподарського інституту ім. В.В. Докучаєва було створено Сумський сільськогосподарський інститут.

Голова експертної комісії

Пастушенко С.І.

У 1997 році на виконання наказу Постанови Кабінету Міністрів України від 15 липня 1997 року за №744 на базі Сумського сільськогосподарського інституту створено Сумський державний аграрний університет, заснований на державній формі власності та підпорядкований Міністерству аграрної політики України.

Указом Президента України від 7 серпня 2001 року № 591/2001 присвоєно статус національного.

Сумський національний аграрний університет має в наявності оригінали наступних засновницьких документів, зокрема:

- Статут Сумського національного аграрного університету, затверджений Міністерством освіти і науки України наказ від 27.04.2015р. за №470;
- довідка про включення до єдиного державного реєстру підприємств та організацій України від 06.03.2015 року за №04.02-08/2478 (ідентифікаційний код 04718013);
- паспорт санітарно-технічного стану приміщень, які використовуються при впровадженні освітньої діяльності, з висновком санітарно-гігієнічної експертизи Сумської міської санітарно-епідемічної станції про відповідність санітарно-технічного стану приміщень санітарним нормам і правилам, правилам техніки безпеки, і можливість впровадження навчального процесу в них.

Навчальний заклад визнано акредитованим у цілому за статусом вищого навчального закладу освіти четвертого рівня (сертифікат РД-IV №193846, рішення ДАК від 27 листопада 2007 р., протокол № 68).

З 2005 року університет очолює доктор сільськогосподарських наук, професор, академік Національної академії аграрних наук України Володимир Іванович Ладика. Освіта вища, у 1984 році закінчив Сумський філіал Харківського сільськогосподарського університету ім. В.В. Докучаєва за спеціальністю «Зоотехнія» (диплом ІВ-1 № 214614 від 23.03.1984 р.). У 1990 році захистив кандидатську дисертацію за спеціальністю 06.02.01 – розведення, селекція і відтворення сільськогосподарських тварин (диплом СХ № 012872). Доцент кафедри технології виробництва молока і яловичини (диплом ДЦ № 003038). У 2000 році захистив докторську дисертацію за спеціальністю 06.02.01 – розведення та селекція тварин (диплом ДД № 001344). У 2009 році Ладика В.І. - професор кафедри спеціальної зоотехнії (диплом ПР №002351). У 2002 році Українська академія аграрних наук обрала Ладику В.І. членом-кореспондентом зі спеціальності 06.02.01 – розведення, селекція і відтворення тварин. З 2010 року Ладика В.І. – академік Національної академії аграрних наук України (диплом А №0121).

Сумський національний аграрний університет проводить навчання за 26 спеціальностями за II, III, IV рівнями акредитації.

Загальний контингент університету на 01.10.2016 року становить 7198

Голова експертної комісії Пастушенко С.І.

студентів, у тому числі: за денною формою навчання 4084, в т.ч., 162 особи іноземці та заочною формою навчання 3114, в т.ч., 106 особи іноземці.

На 01.10.2016 року сукупний ліцензований обсяг підготовки фахівців ОКР «Бакалавр» інженерно-технологічного факультету становив 280 осіб денної форми навчання та 250 заочної. Державне замовлення склало 115 осіб денної і 17 осіб заочної форми навчання.

Контингент студентів інженерно-технологічного факультету станом на 01.06.2017 року становив 987 осіб, в тому числі 533 особи студентів денної форми навчання і 454 особи студентів заочної форми навчання.

Освітню діяльність університет проводить відповідно до Конституції України, Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», Державної національної програми «Освіта» (Україна - XXI ст.), власного Статуту, інших нормативно - розпорядчих документів у галузі освіти.

Усі спеціальності організаційно об'єднані у 8 факультетів, інститут післядипломної освіти та дорадництва, відділення довузівської підготовки, профорієнтації та маркетингу.

За період свого існування СНАУ підготував близько 40 тисяч фахівців, багато з яких стали керівниками і провідними спеціалістами підприємств України, інших країн СНД, країн далекого зарубіжжя.

Структурними підрозділами університету є 1 інститут та 5 коледжів, що дозволяє реалізувати систему ступеневої освіти.

Матеріально-технічна база університету складається з 8 навчально-лабораторних будівель, які разом із коледжами мають загальну площу 243185,4 кв.м. з сучасною актовувою залом на 700 місць. Побут студентів в університеті забезпечують 4 гуртожитки на 2147 місць. Факультет повністю забезпечений аудиторним фондом.

Навчальний та науково-дослідний процеси в університеті забезпечують 51 кафедра, на яких працюють 50 докторів наук і 48 професорів, 266 кандидатів наук і 192 доцентів. У колективі працюють: 1 академік Національної академії аграрних наук України, 4 члени-кореспонденти інженерної АНУ, член-кореспондент НААН України, 3 заслужені працівники народної освіти, 7 відмінників освіти України, заслужений працівник науки і техніки, заслужений юрист України, заслужений економіст України, лауреат державної премії, інші висококваліфіковані викладачі, з них на факультеті: 5 – докторів наук, 6 – професорів, 1 – заслужені працівники народної освіти, 35 – кандидатів наук, доцентів

Підготовка фахівців нового покоління здійснюється шляхом реструктуризації навчального процесу за рахунок збільшення часу на самостійну роботу студентів та виконання ними індивідуальних творчих завдань (проектів), які пов'язані з виробництвом, впровадження інноваційних технологій навчання й

Голова експертної комісії Пастушенко С.І.

електронних інформаційних ресурсів і створення нового покоління методичного забезпечення, організації навчального процесу за кредитно-модульною системою.

Пріоритетним напрямком діяльності університету є вивчення та запровадження провідного досвіду університетів США та Європи, стажування в них викладачів, проходження практики студентами. Активна співпраця ведеться з навчальними закладами Німеччини, Англії, Ірландії, Данії, Франції, Польщі, Нідерландів, США, Канади. Налагоджені прямі зв'язки з університетом землеробства (BOKU) Австрії, спільно з Університетом Прикладних Наук Вайєнштефан-Тріздорф (Німеччина). Співпраця з університетами таких штатів США, як Міннесота, Огайо, Вісконсин, Каліфорнія дозволяє студентам проходити піврічну чи річну практику в фермерських та інших господарствах аграрного профілю.

Інженерно-технологічний факультет – основана складова частина Сумського НАУ, готує бакалаврів за напрямом 6.100102 «Процеси, машини та обладнання агропромислового виробництва», спеціальностями 275 «Транспортні технології (Автомобільний транспорт)» і 141 «Електроенергетика, електротехніка та електромеханіка» та магістрів за спеціальностями 208 «Агроінженерія» і 141 «Електроенергетика, електротехніка та електромеханіка».

До складу факультету входить 8 кафедр: технічного сервісу, експлуатації техніки, тракторів та сільськогосподарських машин, енергетики в АПК, охорони праці, проектування технічних систем, електротехнічних систем в АПК та фізики, вищої математики, на яких працюють 76 викладачі, у тому числі 5 – докторів наук, 6 – професорів, 35 – кандидатів наук, доцентів. Питома вага викладачів зі ступенями і вченими званнями складає 54% (41 особа). Програма кадрового забезпечення передбачає підготовку кандидатів наук через аспірантуру, де навчається 17 викладачів факультету (Саржанов Б.О., Косенко П.В., Волошин І.С., Хоронько О.С., Жуков О.М., Волошко Т.П., Лисенко О.В., Литвин А.В., Савойський О.Ю., Сасенко А.А., Єщенко В.В., Курило А.О., Водчак Г.О., Сіренко Ю.В., Кузіна Т.В., Домашенко В.В., Авраменко С.В.).

Підготовку фахівців за напрямом 6.100102 «Процеси, машини та обладнання агропромислового виробництва» організовано за освітньо-професійною програмою вищої освіти за денною та заочною формою навчання з 1978 року. На даний час випуск фахівців за напрямом 6.100102 «Процеси, машини та обладнання агропромислового виробництва» здійснює дві кафедри:

- кафедра технічного сервісу – завідувач доктор технічних наук, професор Тарельник В.Б.;
- кафедра експлуатації техніки – завідувач кандидат технічних наук, доцент Саржанов О.А.

Основними формами навчання є аудиторні заняття (лекції, практичні,

Голова експертної комісії

Пастушенко С.І.

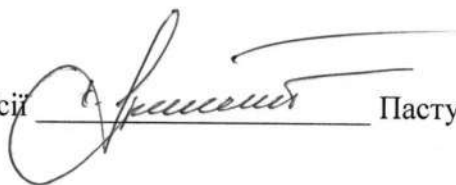
семінарські, лабораторні), самостійна робота студентів (СРС), практична підготовка на базі промислових підприємств, організацій та провідних аграрних підприємств регіону.

Склад кафедр і характеристика професорсько-викладацького складу, що працюють за напрямом 6.100102 «Процеси, машини та обладнання агропромислового виробництва» представлено в таблиці 1.1.

Експертна комісія ознайомила з оригіналами усіх установчих документів навчального закладу, ліцензіями та сертифікатами.

Висновок: експертна комісія констатує, що оригінали всіх установчих документів Сумського національного аграрного університету, матеріали акредитаційного аналізу за переліком, обсягом та повнотою відповідають вимогам Положення «Про акредитацію вищих навчальних закладів і спеціальностей у вищих навчальних закладах та вищих професійних училищах».

Голова експертної комісії

Пастушенко С.І.

Таблиця 1.1

Склад кафедр і науково-педагогічних працівників, які забезпечують навчальний процес за напрямом 6.100102 «Процеси, машини та обладнання агропромислового виробництва»

№ з/п	Назва кафедри	Професорсько-викладацький склад, осіб/%	З них працюють						
			На постійній основі			Сумісники			
			Разом, осіб/%	У тому числі		Разом, осіб/%	У тому числі		Канд. наук, професори доценти, осіб/%
Доктори наук, професори осіб/%	Канд. наук, професори доценти і вчених звань, осіб/%	Без наукових ступенів і вчених звань, осіб/%		Доктори наук, професори осіб/%	Канд. наук, професори доценти, осіб/%				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1.	Електротехнічних систем в АПК та фізики	3/8	3/100	1/33	2/67	-	-	-	-
2.	Кібернетики та інформатики	1/3	1/100	-	1/100	-	-	-	-
3.	Державно-правових дисциплін та українознавства	2/5	2/100	-	2/100	-	-	-	-
4.	Іноземних мов	1/3	1/100	-	1/100	-	-	-	-
5.	Філософії та соціології	2/5	2/100	1/50	1/50	-	-	-	-
6.	Фізичного виховання	1/3	1/100	-	1/100	-	-	-	-
7.	Охорони праці	1/3	1/100	-	1/100	-	-	-	-
8.	Хімії	1/5	1/100	-	1/100	-	-	-	-
9.	Проектування технічних систем	3/8	3/100	-	2/67	1/33	-	-	-
10.	Вищої математики	2/5	2/100	-	1/50	1/50	-	-	-
11.	Технічного сервісу (випускова)	7/19	7/100	1/14	6/86	-	-	-	-

Голова експертної комісії

Пастушенко С.І.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
12.	Тракторів та сільськогосподарських машин	4/11	4/100	-	3/75	1/25	-	-	-
13.	Селекції та насінництва імені професора М.Д. Гончарова	1/3	1/100	-	1/100	-	-	-	-
14.	Енергетики в АПК	2/5	2/100	1/50	1/50	-	-	-	-
15.	Менеджменту ЗЕД та євроінтеграції	1/3	1/100	-	1/100	-	-	-	-
16.	Приватного та соціального права	1/3	1/100	-	1/100	-	-	-	-
17.	Менеджменту в галузях АПК	1/3	1/100	-	1/100	-	-	-	-
18.	Експлуатації техніки (випускова)	2/5	2/100	-	2/100	-	-	-	-
	Разом	36/100	36/100	4/11	29/81	3/8	-	-	-

Голова експертної комісії Пастушенко С.І.

2. Формування контингенту студентів

Однією із важливих складових підвищення якості підготовки майбутніх фахівців є профорієнтаційна робота. З цією метою в університеті існує відповідна система профорієнтаційної роботи з загальноосвітніми школами, коледжами та технікумами міста Суми і районів Сумської області. На факультеті сформована та активно працює агітаційна бригада з числа студентів.

В деканаті наявні матеріали, які засвідчують, що декан, завідувачі кафедрami протягом 2016-2017 н.р. висвітлювали у міських газетах, сайтах університету і факультету, телебаченні та інших засобах масової інформації досягнення науково-дослідницької роботи кафедр факультету, підвищення кваліфікації викладачів, підготовку до захисту дисертацій, співробітництво з провідними вузами України, надавали інформацію про університет, факультет та його спеціальності, можливості працевлаштування після закінчення факультету.

Факультетом проводяться Дні відкритих дверей, які проходять в рамках університетських двічі на рік, із запрошенням керівників підприємств різних форм власності, провідних фахівців енергетичних служб області, районів і підприємств.

Прийом на інженерно-технологічний факультет Сумського НАУ здійснюється згідно з Правилами прийому до вищих навчальних закладів України.

Для покращення підготовки випускників шкіл до вступу в Сумському НАУ працюють шестимісячні і річні підготовчі курси, до роботи в яких залучені провідні викладачі кафедр інженерно-технологічного факультету.

Зарахування на перший курс навчання за ступенем «бакалавр» на основі повної загальної середньої освіти здійснюється за результатами зовнішнього незалежного оцінювання.

Зарахування на перший курс навчання за ступенем «бакалавр» на основі освітньо-кваліфікаційного рівня молодший спеціаліст здійснюється за результатами фахового письмового іспиту. Розвиваються різноманітні форми інтеграції з вищими навчальними закладами I-II рівня акредитації та ліцеями області. Кращі їх випускники отримують право продовжити навчання за скороченим терміном у Сумському НАУ.

Більшість студентів є жителями міста Суми та сіл Сумського, Лебединського, Недригайлівського, Білопільського, Роменського, Охтирського, та інших районів Сумської області, а також Полтавської та Чернігівської областей.

За результатом профорієнтаційної роботи одержано стабільний конкурс абітурієнтів, що складає до 4 заяв на одне місце бюджетного фінансування.

Таким чином, формування контингенту студентів на інженерно-

Голова експертної комісії Пастушенко С.І.

технологічному факультеті Сумського НАУ за напрямом «Процеси, машини та обладнання агропромислового виробництва» здійснюється за дотриманням законодавчих та нормативних актів і відповідає акредитаційним вимогам.

Показники формування та динаміка змін контингенту студентів наведені в таблицях 2.1, 2.2 та 2.3.

Висновок: експертна комісія зазначає, що в цілому робота науково-педагогічного складу інженерно-технологічного факультету Сумського національного аграрного університету з питань формування контингенту студентів заслуговує позитивної оцінки.

Таблиця 2.1

Показники формування контингенту студентів за напрямом підготовки 6.100102 «Процеси, машини та обладнання агропромислового виробництва»

№ з/п	Показник	Роки				
		2013	2014	2015	2016	
1	Ліцензований обсяг підготовки (денна форма)	200	200	200	200	
	Ліцензований обсяг підготовки (заочна форма)	200	200	200	200	
2	Прийнято на навчання, всього (осіб):	165	168	162	217	
	– денна форма	94	110	111	131	
	в т.ч. за держзамовленням:	94	94	100	111	
	– заочна форма	71	58	51	86	
	в т.ч. за держзамовленням	22	22	15	28	
	– нагороджених медалями, або тих, що отримали диплом з відзнакою	2	3	-	2	
	– таких, які пройшли довгострокову підготовку і профорієнтацію	38	45	48	52	
	– зарахованих на пільгових умовах, з якими укладені договори на підготовку	2	3	1	-	
	3	Подано заяв на одне місце за формами навчання:				
		– денна форма	1,5	1,8	2,0	2,2
– заочна форма		1,1	1,0	1,1	1,4	
4	Конкурс абітурієнтів на місця державного замовлення:					
	– денна форма	2,6	3,1	2,9	3,8	
	– заочна форма	1,8	1,2	1,1	1,7	
5	Кількість випускників ВНЗ I-II рівнів акредитації, прийнятих на скорочений термін навчання на:					
	– денну форму	55	70	75	76	
	– заочну форму	34	37	33	50	

Голова експертної комісії

Пастушенко С.І.

Динаміка змін контингенту студентів
за напрямом підготовки 6.100102 «Процеси, машини та обладнання агропромислового виробництва»
Денна форма навчання

№ з/п	Назва показника	2013 рік						2014 рік						2015 рік						2016 рік					
		1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4				
1.	Кількість студентів, за напрямом підготовки, спеціальністю (станом на 01.10 відповідного року)	50	36	85	115	30	50	113	72	20	34	142	103	32	24	108	139								
2.	Кількість відрхованих студентів, <i>у тому числі:</i> - за невиконання навчального плану - за грубі порушення дисципліни - у зв'язку з переведенням до інш. ВНЗ - інші причини	5	2	14	4	2	3	8	6	-	3	13	4	1	2	4	2								
3.	Кількість студентів, зарахованих на продовження навчання <i>у тому числі:</i> - переведених з інших ВНЗ - поновлених на навчання	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-								
		4	2	4	-	-	-	-	3	-	2	1	1	-	2	-	-								
		-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	2	-								
		-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-								
		-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-								

Голова експертної комісії Пастушенко С.І.

Динаміка змін контингенту студентів
за напрямом підготовки 6.100102 «Процеси, машини та обладнання агропромислового виробництва»
Заочна форма навчання

№ з/п	Назва показника	2013 рік					2014 рік					2015 рік					2016 рік				
		1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
1.	Кількість студентів, за напрямом підготовки, спеціальністю (станом на 01.10 відповідного року)	18	26	47	90	91	17	31	39	88	107	5	24	28	38	85	13	9	77	98	87
2.	Кількість відрахованих студентів, <i>у тому числі:</i> - за невиконання навчального плану - за грубі порушення дисципліни - у зв'язку з переведенням до інш. ВНЗ - інші причини	-	1	2	1	-	-	1	1	2	-	-	-	2	3	1	-	1	3	2	-
3.	Кількість студентів, зарахованих на продовження навчання	-	2	8	-	-	-	8	9	-	-	-	2	6	3	-	-	10	7	3	

Голова експертної комісії Пастушенко С.І.

3. Зміст підготовки фахівців

Зміст підготовки фахівців за напрямом «Процеси, машини та обладнання агропромислового виробництва» сформовано на основі діючих законодавчих актів про освіту. Крім того, при формуванні змісту підготовки були враховані положення законодавчих актів про незалежність України, законодавство, про культуру і розвиток молоді, а також стандарти та нормативи Міністерства освіти і науки України і документи, які затверджені Вченою радою університету. Підготовка фахівців з освітньо-кваліфікаційного рівня «Бакалавр» проводиться відповідно до освітньо-професійної програми підготовки напряму «Процеси, машини та обладнання агропромислового виробництва», затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України (№898 від 01.12.04 р.).

Структура, зміст і обсяг навчальної інформації, засвоєння якої забезпечує випускникам Сумський НАУ усіх напрямів підготовки і спеціальностей здобуття базової та повної вищої освіти за освітньо-кваліфікаційними рівнями, визначаються системою галузевих стандартів вищої освіти і розроблених на їхній основі стандартів вищої освіти з ліцензованих напрямів (спеціальностей).

Розроблені стандарти містять такі складові:

- варіативну частину освітньо-кваліфікаційної характеристики випускників;
- варіативну частину освітньо-професійної програми підготовки;
- варіативну частину засобів діагностики якості вищої освіти;
- базовий навчальний план;
- типові програми навчальних дисциплін.

Крім вимог до конкретних знань, умінь і навичок випускників факультету, кваліфікаційна характеристика містить детальний перелік сфер майбутньої діяльності випускника, видів, змісту та структури роботи фахівця.

Слід відзначити, що типові програми складені на основі вимог кваліфікаційної характеристики та освітньо-професійних програм, з урахуванням особливостей сучасного суспільно-економічного розвитку країни, специфіки галузі, міжнародного досвіду та безпосередніх потреб регіону.

Протягом навчання студенти опановують нормативні та вибіркові навчальні дисципліни, перелік яких складено з урахуванням вимог сьогодення, регіональних і галузевих особливостей, побажань студентів.

Особливу увагу звернено на вивчення професійно-орієнтованих дисциплін. Знання, уміння та навички покладені в основу майбутньої практичної діяльності випускника, а також участь у науковій роботі, яка організована згідно з Законами України «Про вищу освіту», «Про наукову та науково-технічну діяльність».

Голова експертної комісії

Пастушенко С.І.

Цикл нормативних дисциплін складається з теоретичного навчання та практичної підготовки і формує мінімум знань за фахом, що гарантує відповідність освітньо-кваліфікаційному рівню «Бакалавр». Теоретичний блок навчання складають дисципліни соціально-гуманітарної, фундаментальної та фахової підготовки.

Цикл вибіркових дисциплін формується із залученням студентів факультету та затверджується Вченою радою навчального закладу.

Навчальний процес на інженерно-технологічному факультеті здійснюється відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу в Сумському НАУ» і навчальних планів, які пройшли усі ступені погодження.

Кількісні показники (семестрового) підсумкового контролю відповідають затвердженому стандарту. Тематика курсових робіт відповідає методичним вказівкам і виконується на матеріалах аграрних підприємств різних організаційно-правових форм господарювання та інших підприємств АПК.

На випускному курсі передбачається державна атестація – захист дипломного проекту бакалавра та комплексний Державний кваліфікаційний екзамен (КДКЕ). Слід зазначити, що тематика дипломних проектів досить різноманітна. Вона вирішує проблеми підвищення рівня механізації та автоматизації виробничих процесів у аграрних підприємствах та адаптації їх до ринкових умов господарювання. Студенти проходять переддипломну практику на підприємствах – замовниках кадрів. Ця особливість освітньої діяльності університету сприяє найшвидшій адаптації випускників до умов професійної діяльності на виробництві.

Зміст та структура навчальних планів, робочих програм дисциплін відповідають вимогам кваліфікаційної характеристики фахівців ОКР «Бакалавр».

Для поточного контролю знань студентів використовується кредитно-модульна система, згідно з якою розроблені робочі навчальні програми з усіх дисциплін навчального плану.

Висновок: експертна комісія констатує, що зміст підготовки фахівців у Сумському національному аграрному університеті відповідає вимогам Міністерства освіти і науки України. Формування змісту підготовки фахівців здійснено на основі таких складових Галузевого стандарту вищої освіти України, як освітньо-кваліфікаційна характеристика та освітньо-професійна програма. Навчальні плани підготовки студентів за напрямом 6.100102 «Процеси, машини та обладнання агропромислового виробництва» відповідають вимогам акредитації.

Голова експертної комісії

Пастушенко С.І.

4. Організаційне та навчально-методичне забезпечення навчально-виховного процесу

Навчальний процес на інженерно-технологічному факультеті базується на принципах безперервної освіти, науково-обґрунтованих формах та методах навчання, партнерства викладачів та студентів у освітянському просторі, гуманізму та демократії, незалежності від впливу політичних партій, громадських та релігійних організацій. Організація освітнього процесу враховує можливості сучасних інформаційних технологій, інноваційні засоби навчання та контролю знань, досвід вітчизняної та зарубіжної вищої школи.

Основним документом, що визначає організаційні форми та методи навчання, є навчальний план, який складається з нормативної та вибіркової частин навчальних дисциплін. Навчальний план напряму підготовки 6.100102 «Процеси, машини та обладнання агропромислового виробництва» включає 6048 годин нормативних навчальних дисциплін (70%), та 2592 годин вибіркової частини навчальних дисциплін (30%), з яких за вільним вибором студента – 1008 годин, що складає 38,9% від загальної кількості годин вибіркової частини.

Високу якість фахівців забезпечує ефективна система практичної підготовки студентів. Щорічно університет укладає близько 1000 договорів з підприємствами й організаціями різних форм власності на проходження практики студентів. Для практичної підготовки студентів використовуються інтерактивні аудиторії.

При розробленні навчальних планів та програм використовується сучасний принцип інтегральних блоків, що забезпечують гуманітарну та соціально-економічну, математичну та природничо-наукову, професійну та практичну орієнтовану підготовку.

Поглиблення знань з усіх навчальних дисциплін стимулюється різноманітними формами вхідного, поточного та підсумкового контролю, а саме шляхом проведення контролю і оцінювання знань студентів на кожному практичному, лабораторному та семінарському заняттях. На протязі семестру проводяться поточні модульні контролю. До обов'язкових контрольних перевірок належать ректорські контрольні роботи. Розроблена та реалізується система рейтингового контролю успішності студентів.

Практичні, семінарські та лабораторні заняття проводяться відповідно до навчального плану. На них поряд з традиційними методами навчання застосовуються сучасні активні комп'ютерні технології, такі як ділові ігри, аналіз проблемних ситуацій тощо. Ще у 2006-2007 н.р. на факультеті було запроваджено кредитно-модульну систему організації навчального процесу (КМСОНП). Нормативною базою роботи за КМСОНП є відповідні накази МОН України,

Голова експертної комісії

Пастушенко С.І.

Положення про організацію навчального процесу за кредитно-модульною системою підготовки фахівців, накази ректора і розпорядження декана факультету.

Структура змісту освіти за КМСОНП визначається вимогами формування кредитів ECTS.

Навчання методично забезпечене навчально-методичними посібниками, розробленими провідними вітчизняними та закордонними вченими разом з викладачами університету.

Навчальні посібники та підручники (в тому числі з грифом Міністерства освіти і науки України та Міністерства аграрної політики України), підготовлені та видані співробітниками кафедр інженерно-технологічного факультету Сумського НАУ за 2012-2016 роки:

2011-12 н.р.

1. Квітка С.О. Електроніка та мікро схемотехніка В.Ф Яковлев, О.В. Нікітіна // Навч. посіб. – Суми.: СНАУ, 2012.

Методичних видань – 90 найменувань.

2013-2014 н.р.

1. В'юненка О.Б. Навчальний посібник щодо проведення лабораторно-практичних та самостійних робіт для студентів 3 курсу напряму підготовки 6.100101 «Енергетика та електротехнічні системи в агропромисловому комплексі», денної і заочної форм навчання освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» / О.Б. В'юненка, В.М. Лисенко – Суми; 2014, – 200с.

2. Іноземцев Г.Б., Застосування акустичних технологій в аграрному виробництві / В.Ф. Яковлев, В.В. Козирський // Навчальний посібник – К: ТОВ «Аграр Медіа Груп», 2013, - 171 с.

3. Тарельник В.Б. Триботехнічне матеріалознавство та триботехнологія в задачах / В.Б. Тарельник // Навчальний посібник. – Суми: Видавництво “Університетська книга”, 2014.- 192 с.

4. Куценко Ю.М. Електричні машини і апарати / Ю.М. Куценко. В.Ф. Яковлев та ін. // Навчальний посібник - К.: Аграрна освіта, 2013. - 449 с.

5. Іноземцев Г.Б., Застосування акустичних технологій в аграрному виробництві / Г.Б. Іноземцев, В.Ф. Яковлев, В.В. Козирський // Навчальний посібник – К: ТОВ «Аграр Медіа Груп», 2013, - 171 с.

6. Куценко Ю.М. Монтаж електрообладнання та засобів автоматизації: / Ю.М. Куценко, В.Ф. Яковлев та ін. // навчальний посібник- Суми: СНАУ, 2012. – 348 с.

7. Розуменко А.М. Повторюємо і систематизуємо шкільний курс математики./ А.М. Розуменко, А.О. Розуменко // навчальний посібник. - Суми: СНАУ, 2014р.

Методичних видань – 100 найменувань.

Голова експертної комісії

Пастушенко С.І.

2014-2015 н.р.

1. Некислих К.М. Вища математика. Частина 1: Елементи лінійної та векторної алгебри. Аналітична геометрія. / К.М. Некислих // Навчальний посібник. - Суми: СНАУ, 2014р.

2. Барабаш Г.І. «Методика розробки операційної технології механізованих польових робіт» для студентів інженерно-технологічних факультетів при розробці дипломних проектів, магістерських робіт, для аспірантів при написанні кандидатських дисертацій технологічної тематики, а також для викладачів технічних навчальних закладів. Видання четверте, змінене й доповнене./ Г.І. Барабаш, В.М. Зубко, О.Г. Барабаш, Т.В. Хворост // Навчальний посібник – Суми: СНАУ, 2015. - 148 с.

3. Гецович Є.М. «Гальмова динаміка колісних машин» для студентів V курсів денної та заочної форми навчання ВНЗ III-IV рівнів акредитації із спеціальності 7.091902, 8.091902 – «Механізація сільського господарства», аспірантів, інженерно-технічних працівників, конструкторів та наукових робітників, які працюють в галузі автомобіле- та тракторобудування / Є.М. Гецович, В.В. Шелудченко// Навчальний посібник – Суми: СНАУ, 2015. -59.

4. Подригало М.А., Нове в теорії експлуатаційних властивостей автомобілів та тракторів / М.А. Подригало, В.В. Шелудченко // Навчальний посібник – Суми.: 2015. 206 с.

Методичних видань – 156 найменувань.

2015-2016 н.р.

1. Барабаш Г.І. Методика розробки операційної технології механізованих польових робіт / Г.І. Барабаш // Навчальний посібник Суми: ТОВ «Друкарський дім», 2016 – 130 с.

2. Подригало М.А. Теорія тракторів і автомобілів та САКГ / М.А. Подригало, В.В. Шелудченко // Навч. посібн – Суми.: Сумський національний аграрний університет, 2016.– 213с.

3. Гецович Є.М. Гальмова динаміка колісних машин / Є.М. Гецович В.В., Шелудченко // Навчальний посібник – Суми.: Сумський національний аграрний університет, 2016.– 60с.

Методичних видань – 196 найменувань.

Для усіх дисциплін, що викладаються на факультеті, розроблені їх анотації, тематичні плани та навчальні програми, складені списки основної та додаткової літератури, плани семінарських занять, методичні вказівки до самостійної роботи студентів, методичні вказівки до виконання контрольних, курсових та дипломних проектів, активні засоби навчання (комп'ютерні мультимедійні технології, автоматизовані системи навчання, комп'ютерні системи тестування), комплексні тренувальні заняття та комплексні кваліфікаційні завдання, плани науково-

Голова експертної комісії

Пастушенко С.І.

практичних семінарів, індивідуальних завдань на період практики та інше.

Вищезазначені матеріали оформлені у вигляді навчально-методичного комплексу з кожної дисципліни, яка викладається на факультеті. Переважно кожна дисципліна забезпечена пакетом прикладних програм, які складаються з курсу лекцій, семінарських, практичних або лабораторних занять, тестів, кейсів, ситуаційних завдань, матеріалів підсумкового контролю та інше.

На сайті університету на базі платформи Moodle функціонує навчально-інформаційний портал, де знаходиться основна навчальна література і фахові періодичні видання, які використовуються студентами для підготовки з основних навчальних дисциплін і виконання курсових та дипломних проектів.

На кафедрах постійно діє методичний семінар для викладачів, який сприяє підвищенню якості навчального процесу.

Навчальна та організаційно-методична документація з проведення практик розроблена відповідно до «Положення про проходження практики студентів вищих навчальних закладів України», яке затверджене наказом Міністерства освіти України від 8 квітня 1993 р. № 93, а також з урахуванням вимог до спеціалістів, які регламентуються кваліфікаційною характеристикою освітньо-кваліфікаційного рівня.

З керівниками підприємств (баз практики) укладені договори, які передбачають організацію та керівництво проходження практики з їх боку та надання необхідної документації. Розподіл студентів за об'єктами практики і призначення керівників проводиться відповідними кафедрами та затверджується наказом ректора. Зміст і послідовність практик визначається програмами, які розроблені відповідними кафедрами згідно з навчальним планом. Навчально-методичне керівництво і виконання програм практики забезпечують відповідні кафедри, методична комісія та деканат.

Кваліфікація «Бакалавр» присвоюється на підставі виконання освітньо-професійної програми бакалавра, здачі комплексного Державного кваліфікаційного екзамену (КДКЕ), успішного захисту дипломного проекту.

Адаптація навчальних планів до вимог підприємств-замовників здійснюється в основному шляхом включення до них дисциплін за вибором вищого навчального закладу.

Висновок: експертна комісія констатує, що виконання навчального плану за показниками: перелік навчальних дисциплін, кількість навчальних годин, форми контролю навчального процесу студентів за напрямом підготовки 6.100102 «Процеси, машини та обладнання агропромислового виробництва» відповідає нормативам та вимогам державних стандартів підготовки фахівців за освітньо-кваліфікаційним рівнем «Бакалавр».

Голова експертної комісії Пастушенко С.І.

5. Кадрове забезпечення навчально-виховного процесу

Навчально-виховний процес напряму 6.100102 «Процеси, машини та обладнання агропромислового виробництва» забезпечують вісім кафедр факультету та 10 інших кафедр університету.

Під час організації та проведення навчально-методичної та науково-дослідної роботи кафедри безпосередньо контактують з випусковими кафедрами – «Технічного сервісу» та «Експлуатації техніки».

Науково-педагогічний склад факультету підвищує кваліфікацію та проходить стажування у відповідних наукових і освітньо-наукових установах та виробничих підприємствах, як в Україні, так і за кордоном.

Робота з підвищення кваліфікації викладачів проводиться за перспективним (п'ятирічним) планом, згідно з яким кожний викладач повинен 1 раз на 5 років пройти підвищення кваліфікації.

З цією метою використовуються такі класичні форми підвищення кваліфікації як аспірантура, переведення на посаду стажиста-дослідника та здобувача, навчання на курсах підвищення кваліфікації у провідних ВНЗ України, наукових та управлінських установах, провідних підприємствах, участь у нарадах-семінарах, які проводяться Міністерством освіти і науки України з метою удосконалення організації навчально-виховного процесу. Характеристика науково-педагогічного складу приведена в таблиці 5.1.

Таблиця 5.1

Характеристика педагогічного складу, що забезпечує напрям підготовки 6.100102 «Процеси, машини та обладнання агропромислового виробництва»

№ з/п	Показник	Роки		
		2014	2015	2016
1.	Загальна чисельність професорсько-викладацького складу, що працює на напрямі, (осіб)	36	36	36
	з них: докторів наук, професорів	4	4	4
	кандидатів наук, доцентів	28	29	29
	старших викладачів, асистентів	4	3	3
2.	Штатна укомплектованість (всього, %):	100	100	100
	з них: докторів наук, професорів (%)	11,1	11,1	11,1
	кандидатів наук, доцентів (%)	77,8	80,6	80,6
	старших викладачів, асистентів (%)	11,1	8,3	8,3
3.	Кількість сумісників (всього)	-	-	-

Голова експертної комісії Пастушенко С.І.

	в т.ч. докторів наук, професорів кандидатів наук, доцентів старших викладачів, асистентів	- - -	- - -	- - -
4.	Середній вік штатних викладачів з науковими ступенями і вченими званнями: в т.ч. докторів наук, професорів кандидатів наук, доцентів	52 68 49	53 69 48	53 70 49
5.	Кількість викладачів пенсійного віку в т.ч. докторів наук, професорів кандидатів наук, доцентів старших викладачів, асистентів	11 4 7 -	10 4 6 -	11 4 7 -
6.	Частка викладачів, базова освіта яких не відповідає дисципліні, що викладається (%)	-	-	-
7.	Середньорічне педагогічне навантаження викладачів (год.)	600	600	600
8.	Випускові кафедри очолюють фахівці відповідної спеціальності: • доктор наук, професор • кандидат наук, доцент	1 1	1 1	1 1
9.	Загальна кількість докторантів за спеціальністю	-	-	-
10.	Загальна кількість аспірантів за спеціальністю	11	12	17
11.	Загальна частка викладачів, які пройшли підвищення кваліфікації за останні 5 років,%	100	100	100

Характеристика випускової кафедри «Технічний сервіс» інженерно-технологічного факультету Сумського НАУ, яка готує фахівців напряму підготовки 6.100102 «Процеси, машини та обладнання агропромислового виробництва».

Навчальний процес і наукову діяльність на кафедрі здійснюють 1 доктор технічних наук, професор, 9 кандидатів технічних наук, доцентів, 2 старших викладачі, а також 3 особи допоміжного персоналу. Середній вік викладачів кафедри – 46 років; кандидатів, доцентів – 53 роки. Загальний відсоток викладачів із науковими ступенями складає 83,3%. При кафедрі відкрита аспірантура по спеціальності 133 «Галузеве машинобудування».

Завідувач кафедри – доктор технічних наук, професор Тарельник В'ячеслав Борисович.

Випускова кафедра «Технічний сервіс» інженерно-технологічного факультету тісно співпрацює зі спорідненими кафедрами Національного університету біоресурсів і природокористування України, Харківським

Голова експертної комісії Пастушенко С.І.

національним технічним університетом сільського господарства ім. Петра Василенко, інститутом механізації та електрифікації сільського господарства НААН України та ін. Співробітниками кафедри за останні 5 років розроблено та видано навчальний посібник та 5 монографій, одна з яких за кордоном мовою Європейського союзу, понад 40 методичних вказівок для виконання лабораторних та практичних робіт, курсового та дипломного проектування, курсів лекцій та виконання самостійної та індивідуальної роботи для використання у навчальному процесі. Співробітниками кафедри за останні три роки отримано більше 29 патентів на винаходи та корисні моделі. Здійснено 14 публікацій в журналах, що індексуються наукометричною базою Scopus.

На кафедрі створена наукова школа «Забезпечення експлуатаційних властивостей робочих поверхонь деталей машин ресурсозберігаючими енергоефективними технологіями». Створені сприятливі умови для продуктивної підготовки до захисту дипломних проектів, кандидатських дисертацій (за останні 5 років - 3 кандидатських дисертації). Тематика дисертацій, захищених за останні роки в повній мірі відповідає науковому та навчальному спрямуванню кафедри.

Викладачами кафедри виконується держбюджетна тематика ДБТ № 0116U002756 «Розробка енергозберігаючих технологій для забезпечення експлуатаційних властивостей робочих поверхонь деталей» із загальним обсягом фінансування на 2016-2017 р.р. – 420000 грн. З промисловим сектором здійснюється співробітництво на основі госпдоговірних тематик, яких за останній час колективом кафедри було виконано на загальну суму 291000 грн. Кафедра має філії на виробництві. До спільних наукових досліджень активно залучаються сучасні матеріальні бази закордонних університетів. В рамках договору про наукове співробітництво між СНАУ та Політехнікою Свентокржиською в Кельцях (Польща) проводяться наукові дослідження по металографічному та трибологічному аналізу дослідних зразків. Результати роботи щорічно оформляються науковим звітом, зареєстрованим у бібліотеці СНАУ.

Характеристика випускової кафедри «Експлуатації техніки» інженерно-технологічного факультету Сумського національного аграрного університету, яка готує фахівців напряму підготовки 6.100102 «Процеси, машини та обладнання агропромислового виробництва».

Навчальний процес і наукову діяльність на кафедрі здійснюють 3 кандидати технічних наук, доценти, 2 старших викладачі, а також 1 особа допоміжного персоналу. Середній вік викладачів кафедри – 51 рік; кандидатів, доцентів – 59 років. Загальний відсоток викладачів із науковими ступенями складає 60%.

Завідувач кафедри – кандидат технічних наук, доцент Саржанов Олександр Анатолійович.

Голова експертної комісії Пастушенко С.І.

Випускова кафедра «Експлуатації техніки» інженерно-технологічного факультету тісно співпрацює зі спорідненими кафедрами Сумського національного аграрного університету, інститутом сільського господарства Північного Сходу НААН України та ін. Співробітниками кафедри за останні 5 років розроблено та видано 2 навчальні посібники для вищих навчальних закладів освіти, які отримали гриф Міністерства освіти і науки України, понад 100 методичних вказівок для виконання лабораторних та практичних робіт, курсового та дипломного проектування, курсів лекцій та виконання самостійної та індивідуальної роботи для використання у навчальному процесі. Співробітниками кафедри отримано 4 патенти на винаходи та корисні моделі.

На кафедрі створені сприятливі умови для продуктивної підготовки до захисту дипломних робіт, кандидатських дисертацій (за останні 5 років – 1 кандидатська дисертація). Тематика захищеної дисертації в повній мірі відповідає науковому та навчальному спрямуванню кафедри.

Викладачі кафедри беруть участь у дослідженнях згідно кафедральної тематики: «Інформаційне забезпечення технологій та обґрунтування технічних засобів для механізованих технологічних процесів в агропромисловому виробництві» (номер державної реєстрації №0115U001338 Укр ІНТЕІ, науковий керівник – к.т.н., доц. Саржанов О.А.). Результати роботи щорічно оформляються науковим звітом.

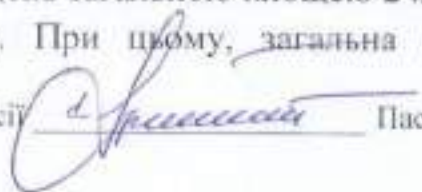
Висновок: експертами перевірено дані акредитаційної справи щодо базової освіти, наукової спеціалізації, підвищення кваліфікації науково-педагогічного складу, який проводить підготовку за напрямом 6.100102 «Процеси, машини та обладнання агропромислового виробництва». Встановлено, що кадровий склад задіяний у реалізації навчальних планів напряму підготовки, що акредитуються, відповідає ліцензійним вимогам, а науково-педагогічні працівники здатні забезпечити виконання державних стандартів вищої освіти у Сумському НАУ.

6. Матеріально-технічне забезпечення освітнього процесу

Всі наявні об'єкти соціально-побутової сфери є власністю Сумського НАУ. Орендовані приміщення відсутні. Санітарно-технологічний стан будівель і споруд, умови їх експлуатації відповідають вимогам ДБНВ 2.2-3.97 «Будинки та споруди навчальних закладів» та ДБНВ 51-86 «Професійно-технічні, середні спеціальні та вищі учбові заклади».

Матеріально-технічна база університету разом із коледжами складається з навчально-лабораторних приміщень загальною площею 243185,4 кв. м з сучасною актовюю залом на 700 місць. При цьому, загальна площа на інженерно-

Голова експертної комісії

Пастушенко С.І.

технологічному факультеті становить 34084 кв. м., в тому числі навчальна – 22722 кв. м., що в розрахунку на контингент студентів факультету станом на 01.06.2017 року становить 53,7 кв. м загальної площі та 35,8 кв. м навчальної на одного приведенного студента факультету.

Побут студентів в університеті забезпечують 4 гуртожитки на 2147 місць. Для сімейних студентів в гуртожитку №3 виділено окрему секцію.

Усі навчальні та адміністративні приміщення Сумського НАУ відповідають вимогам техніки безпеки та забезпечують умови життєдіяльності щодо освітлення, теплового та повітряного режиму, проведення технологічних процесів у спеціалізованих лабораторіях тощо. Режим роботи навчального устаткування та обладнання відповідають нормативним вимогам.

На випускових кафедрах функціонують лабораторії, а саме:

- на кафедрі технічного сервісу: «Обробки матеріалів та зміцнення», «Матеріалознавства», «Електро- та газозварювання», «Взаємозамінності та стандартизації»;

- на кафедрі експлуатації техніки: «Центр точного землеробства», «Діагностика машин», «Технічної експлуатації», «Виробничої експлуатації»;

де проводиться розрахунок технологій та машин з використанням пакету програм, AutoCAD, MathCAD, Excel та розраховується ефективність їх використання і планування проведення поточного, капітального ремонту; проводиться аналіз виникнення та шляхи вирішення форс-мажорних ситуацій.

Навчально-науковий центр з точного землеробства кафедри «Експлуатація техніки» обладнаний сучасною комп'ютерною технікою та новітнім обладнанням для ПС-систем, де створено всі умови для забезпечення високоефективної роботи молодих науковців: індивідуальні комп'ютеризовані робочі місця, вільний доступ до мережі Internet, симулятори роботи техніки John Deere, Case, Raven, Trimble, сучасне програмне забезпечення, наукової бібліотеки університету тощо.

Налагоджена міжкафедральна кооперація з використання обладнання та технічних засобів навчання. Крім того, для підготовки студентів використовується матеріальна база підприємств, установ та організацій, на яких створено філії кафедр університету.

Під час роботи, комісія відвідала виробничу базу філіалу кафедри «Технічного сервісу» – ТОВ «Гриз» ЛТД, який розташований у смт. Боромля Тростянецького району Сумської області, де навчаються студенти факультету і працюють його випускники, та засвідчує його працездатність й ефективність для формування відповідних знань та умінь майбутніх спеціалістів напрямку підготовки, що акредитується.

Для проведення навчальних та виробничих практик факультет має власний навчальний парк з полігоном та машинним двором. При університеті створено

Голова експертної комісії

Пастушенко С.І.

навчально-науковий виробничий комбінат, який включає 424,7 га землі, де студенти набувають практичних навичок з використання та обслуговування техніки для аграрного виробництва.

У Сумському НАУ постійно проводяться заходи, щодо удосконалення та оновлення матеріально-технічної бази. Розроблений перспективний та річний плани його розвитку, виконання яких забезпечується адміністрацією навчального закладу.

Всі навчальні аудиторії у повному обсязі забезпечені необхідними меблями та навчальним обладнанням. Лекційні аудиторії оснащено сучасними технічними засобами: мультимедійними комплексами, ПК, спеціальними екранами та ін. Мультимедійні комплекси надають можливість викладачам використовувати ресурси Інтернет, електронної бібліотеки університету, власні ресурси під час проведення лекційних та практичних занять.

В університеті діє редакційно-видавничий центр, що забезпечує редагування та друк навчально-методичної, наукової літератури й іншої друкованої продукції обсягом до 2000 д.а. щороку.

Заняття з фізичного виховання проводяться в спортивному залі загальною площею 1321,4 кв.м., обладнаному сучасним устаткуванням, на двох стадіонах і спортивних майданчиках для баскетболу, волейболу. Як свідчать наявні на факультеті дипломи, на вузівських змаганнях збірні команди інженерно-технологічного факультету посідають призові місця з багатьох видів спорту.

Зміцненню здоров'я студентів слугують стадіони «Колос», майданчики для літніх видів спорту з синтетичним покриттям, оздоровчо-відновлювальний центр, зала для настільного тенісу, траса для змагань з біатлону. Є крита спортивна зала. При спортзалі працює оздоровчий центр. В гуртожитку №3 обладнано медичний пункт, де студентам з викладачами надається, в разі потреби, перша медична допомога. Під час проведення акредитації встановлено, що в університеті впроваджуються заходи по будівництву пандусів, спеціалізованих лабораторій та умов для зручного пересування і навчання вищевказаних груп студентів.

Для отримання додаткової інформації студенти використовують бібліотеку. Наукова бібліотека має 4 абонементи, 4 читальних зали на 400 місць. Загальний фонд бібліотеки складає 284749 примірників. За єдиним читацьким квитком налічується 8314 користувачів.

Основне приміщення бібліотеки розташоване на двох поверхах факультету економіки та менеджменту і займає площу 721,6 м². Крім того, у корпусі інженерно-технологічного факультету функціонують книгосховище та абонемент і читальна зала (88,3 м²).

Автоматизацію бібліотечних процесів та обслуговування користувачів забезпечують 57 комп'ютерів (28 із яких – це АРМ читачів, що забезпечують

доступ до електронного каталогу бібліотеки, електронної бібліотеки (library.sau.sumy.ua), електронного репозиторію та інтернет-ресурсів.

Бібліотекою університету проводиться робота щодо наповнення електронної бази (на сьогодні це більше ніж 14,5 тис. повнотекстових видань). Суттєву допомогу при забезпеченні повнотекстовими виданнями надає й електронний репозиторій, що налічує 3780 повнотекстових документів.

Інформація про загальну площу приміщень, що використовується у навчальному процесі та забезпечення приміщеннями навчального призначення та іншими приміщеннями надано у таблиці 6.1.

Таблиця 6.1

Забезпечення приміщеннями навчального призначення
та іншими приміщеннями

№ з/п	Найменування приміщення	Площа приміщень (кв. метрів)			
		усього	У тому числі		
			власних	орендованих	зданих в оренду
1.	Навчальні приміщення, усього у тому числі:	50351	50351	-	-
	приміщення для занять студентів, курсантів, слухачів (лекційні, аудиторні приміщення, кабінети, лабораторії тощо)	28829,6	28829,6	-	-
	комп'ютерні лабораторії	20200	20200		
	спортивні зали	1321,4	1321,4	-	-
2.	Приміщення для науково-педагогічних (педагогічних) працівників	2130	2130	-	-
3.	Службові приміщення	4580	4580	-	-
4.	Бібліотека у тому числі читальні зали	5410	5410	-	-
5.	Гуртожитки	23120,8	23120,8	-	-
6.	Їдальні, буфети	3261,9	3261,9		
7.	Профілакторії, бази відпочинку	-	-		
8.	Медичні пункти	128	128	-	-
9.	Інше	714,1	714,1		

Студенти мають можливості для організації дозвілля та розвитку мистецьких здібностей в галузі вокального, музичного, хореографічного,

Голова експертної комісії Пастушенко С.І.

театрального, кіно- та фотомистецтва, літератури. При університеті діє музей. Працюють 39 гуртків, клубів, та творчих студій з позанавчальної та культурно-мистецької роботи.

Харчування студентів забезпечує їдальня на 550 посадкових місць, буфети, що знаходяться в навчальних корпусах і гуртожитках.

Згідно із законом України «Про охорону праці» в університеті функціонує служба охорони праці, складаються комплексні заходи, щодо досягнення встановлених нормативів безпеки гігієни праці та виробничого середовища.

Висновок: експертна комісія констатує, що соціально-побутова сфера, матеріально-технічна та інформаційна база у Сумському національному аграрному університеті за напрямом підготовки 6.100102 «Процеси, машини та обладнання агропромислового виробництва» відповідає ліцензійним умовам надання освітніх послуг у сфері вищої освіти, дає можливість у необхідному обсязі та якісно забезпечувати підготовку фахівців.

7. Науково-дослідна робота

Науково-дослідна робота в університеті зосереджена у 19 наукових лабораторіях, сформовані й функціонують наукові школи. Так на інженерно-технологічному факультеті – це «Забезпечення експлуатаційних властивостей робочих поверхонь деталей машин ресурсозберігаючими енергоефективними технологіями».

Університет видає власний науковий журнал «Вісник Сумського НАУ», де публікуються матеріали та збірники доповідей науково-практичних та науково-методичних конференцій.

Професорсько-викладацький склад інженерно-технологічного факультету працює щодо формування та реалізації науково-технічної політики в аграрному секторі. Основні пріоритетні напрями наукової діяльності факультету:

«Енергетика та енергоефективність»;

«Інформаційні технології».

Найважливіші наукові результати отримані в результаті виконання перехідних науково-дослідних робіт: Енергетика та енергоефективність; «Розробка енергозберігаючих технологій для забезпечення експлуатаційних властивостей робочих поверхонь деталей». Науковий керівник: д.т.н., професор Тарельник В.Б. Обсяг фінансування 420 тис.грн.

Отримані наукові результати дозволять в подальшому значно покращити технологію зміцнення поверхневих шарів деталей машин, у тому числі і робочих поверхонь пар тертя, більш економічними та екологічно чистими методами, які не

Голова експертної комісії

Пастушенко С.І.

тільки зберігають переваги традиційних методів хіміко-технологічної обробки, а й в деяких випадках перевищують їх.

Укладені договори на співробітництво з провідними підприємствах України: ТОВ Науково-виробниче підприємство «Електромаш», ТОВ «ТРИЗ» ЛТД з метою випробування та впровадження сучасних енергозберігаючих і екологічно чистих технологій. За результатами співпраці укладено госпдоговори: ТОВ НВП «Електромаш» - 11 тис. грн. (2017р.); ООО «ТРИЗ» ЛТД – 21 тис. грн. (2017 р.).

Науковці факультету приймають участь у міжнародних проектах:

1. « Grants for mobility and research for groups in the framework of the Czech Republic Development Cooperation project: "Support of the harmonization of the Bologna system of higher education system of agricultural universities in Ukraine" 2 June, 2016

2. How the Agricultural Machines Influence the Yeilds And the Quality of Yeilds. Support in the Harmonization of the Bologna System of Higher Education System of Agricultural Universities in Ukraine.

Виконання кожної наукової тематики на кафедрах тісно пов'язане із фаховою підготовкою студентів за кваліфікаційним рівнем «Бакалавр». Напрями наукових досліджень, які проводяться на кафедрах, відповідають специфіці кожної кафедри.

Десять наукових тематик виконуються науково-педагогічними працівниками факультету:

1. «Розробка та освоєння нових методів зберігання і переробки плодоовочевої продукції» № 0114U005552, 11.2014-11.2019.

Науковий керівник: проф. Кузема О.С.

2. «Інформаційне забезпечення технологій та обґрунтування технічних засобів для механізованих технологічних процесів в агропромисловому виробництві» № 0115U001338, 01.2015р. - 12.2019р.

Науковий керівник: доц. Саржанов О.А.

3. «Екологічний моніторинг динаміки концентраційного фону рухомих забруднень в поверхневих шарах ґрунтів сільськогосподарських угідь», № 0116U005724, 01.10.2016 р. - 31.12.2016.

Науковий керівник: доц. Шандиба О.Б.

4. «Розробка і впровадження екологічнобезпечних, енергоощадних технічних засобів та методів експлуатації в умовах зони лісостепу України», 0113U008229, 01.12.2013р. - 01.12.2018р,

Науковий керівник : доц. Довжик М.Я.

5. ДБТ № 0116U002756 «Розробка енергозберігаючих технологій для забезпечення експлуатаційних властивостей робочих поверхонь деталей».

Науковий керівник: проф. Тарельник В.Б.

Голова експертної комісії Пастушенко С.І.

6. ДБТ 0113U008229 тема: «Розробка і впровадження екологічнобезпечних, енергоощадних технічних засобів та методів експлуатації в умовах зони лісоостепу України». Термін 01.12.13р. - 01.12.18р.

Науковий керівник: доц. Довжик М.Я.

7. ГДТ №29-4 «Розробка технологічно-конструктивної схеми мікронізатора насіння зернобобових культур» від 29.04.2015 року

Науковий керівник: Плавинський В.І.

8. ГДТ 12/6. «Розробка ресурсозберігаючих технологій реінжинірингу енергетичного устаткування». Термін 03.06.2014 - 03.06.2015р.р.

Виконавець ГДТ: Колодненко В.М.

9. ГДТ 29-1. «Підвищення якості ремонту газотурбінних установок спрямованим вибором ресурсозберігаючих та енергоефективних технологій механоскладального виробництва». Термін 21.09.2015 - 21.09.2017р.

Виконавець ГДТ: Колодненко В.М.

10. «Наукові основи обґрунтування параметрів і вимог до машин у відповідності агро вимогам рослин» № 0111U008027, 12.2011 – 12.2015р.

Науковий керівник: доц. Зубко В.М.

Монографії підготовлені та видані співробітниками кафедр інженерно-технологічного факультету Сумського НАУ за 2012-2016 роки:

1. Повышение эффективности технологии изготовления подшипников скольжения высокоскоростных турбокомпрессорных агрегатов : монография / В. Б. Тарельник, В. С. Марцинковский. - Сумы : Ун-т. кн., 2014. – 189с.

2. Безопасность эксплуатации компрессорного и насосного оборудования : монография / В. С. Марцинковский, В. Б. Тарельник, А. В. Загорюлько, И. Е. Кухарев, А. В. Плякин, Сум. гос. ун-т; Под ред. В. С. Марцинковский, В. Б. Тарельник, А. В. Загорюлько.– Сумы : Папирус, 2014.– 273 с.

3. Цементация электроэрозионным легированием: монография/ Тарельник В.Б., Антошевский Б., Марцинковский В.С., Коноплянченко Е.В., Белоус А.В.; под ред. проф. В.Б.Тарельника.- Сумы : Университетская книга, 2015.-233с.

4. Енергоефективні, альтернативні і енергозберігаючі технології: монографія / В. А. Марцинковський, В. Б. Тарельник, Б. Антошевський, Е. Коноплянченко та ін.; Під ред. проф. В. А. Марцинковського і проф. В. Б. Тарельника.- м. Суми: Видавництво «МакДен», 2016.- 320 с.- Російською мовою.

5. Selected problems of surface engineering and tribology: Monografie, Studia, Rozprawy, M 85/ VI. Martsynkovskyy, V. Tarelnyk, B. Antoszewski, Cz. Kundera, Ie. Konoplianchenko and etc.; edited by B. Antoszewski, V.Tarelnyk - Kielce: Wydawnictwo Politechniki Świętokrzyskiej, 2016. – 111p. – англійською мовою. (Польща)

6. Мельник І. Зубко В., Довжик М. Вирощування озимого ріпаку: шляхи підвищення ефективності використання комплексів машин: монографія/ Мельник І.І., Зубко В.М., Довжик М.Я. — Суми: Видавництво ТОВ «Друкарський дім «Папірус», 2012. – 156 с.

За 2013-2016 роки співробітниками інженерно-технологічного факультету були захищені 5 дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата технічних наук.

Науково-дослідна робота студентів

Інженерно-технологічний факультет приділяє багато уваги залученню студентів до наукових досліджень. Напрям наукових досліджень та тематика кваліфікаційних робіт відповідає тематиці наукових досліджень факультету.

Викладачі кафедр інженерно-технологічного факультету керують роботою 12 студентських наукових гуртків, які пов'язані з науково-технічними програмами Сумського НАУ. Результатами спільних досліджень є: оформлення патентів на корисну модель разом зі студентами; написання наукових статей у збірниках наукових праць. Щороку 10-15 студентів інженерно-технологічного факультету беруть участь у олімпіадах та конкурсах студентських наукових робіт, що організовує МОН України. Серед них до 15-20% стають переможцями.

Всеукраїнська Олімпіада «Електромонтажник-2015». Місце проведення: Харківський університет ім. П. Василенка. Студентка ЕТЕС Андрущенко Слізавета (III місце) м. Харків, квітень, 2015 р.

Всеукраїнська Олімпіада «Електромонтажник-2016». Місце проведення: Харківський університет ім. П. Василенка. Студенти ЕТЕС Бойко Сергій (I місце) та Муляр Ростислав (I місце). м. Харків, квітень, 2016 р.

Мачула Олександр Іванович (III місце). Дослідження і вдосконалення процесу нанесення захисного покриття на посівне насіння зернових і технічних культур. Диплом III ступеня переможця всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт за напрямком «Технічне забезпечення АПК», ХНТУСГ, м. Харків, 9 квітня 2015 року.

Афанасенко Дмитро Романович (III місце). Вдосконалення процесу рекуперації теплової енергії в опалювально - вентиляційних системах тваринницьких приміщень. На базі Харківського національного технічного університету імені Петра Василенка відбувся II тур Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт за напрямком спеціальності «Машини і засоби механізації сільськогосподарського виробництва». м. Харків, 23.03.2016 року.

Радчук Олександр Олегович (Кіровоградський НТУ. Олімпіада з спеціальності «Машини та обладнання сільськогосподарського виробництва»; студенти 3-5 курсів; 20-22 квітня 2016 року). диплом 2 ступеня. науковий керівник ст.викладач Калнагуз О.М.

Голова експертної комісії Пастушенко С.І.

Гончаренко Антон Миколайович (Кіровоградський НТУ. Олімпіада зі спеціальності «Процеси, машини та обладнання аграрного виробництва»; студенти 3-5 курсів; 15-17 квітня 2015 року). диплом 2 ступеня. Науковий керівник ст. викладач Горовий М.В.

Кіріченко Сергій Олександрович (Кіровоградський НТУ. Олімпіада зі спеціальності «Машини та обладнання сільськогосподарського виробництва»; студенти 3- 5 курсів; 15-17 квітня 2015 року). диплом 2 ступеня. Науковий керівник ст. викладач Калнагуз О.М.

Козачок Олександр Олексійович (Кіровоградський НТУ. Олімпіада зі спеціальності «Процеси, машини та обладнання аграрного виробництва»; студенти 3-5 курсів; 19-23 квітня 2016 року). диплом 2 ступеня. Науковий керівник Горовий М.В.

Висновок: експертна комісія констатує, що якісний склад науково-педагогічних працівників кафедр інженерно-технологічного факультету системно проводить науково-дослідну роботу із залученням студентів за напрямом підготовки 6.100102 «Процеси, машини та обладнання агропромислового виробництва». Рівень науково-дослідної роботи у Сумському національному аграрному університеті відповідає ліцензійним вимогам Міністерства освіти і науки України.

8. Студентське самоврядування

Координатором студентського життя в університеті є студентський ректорат. Головною метою діяльності ректорату є створення умов для самореалізації молодих людей в інтересах розвитку особистості, суспільства, держави.

Представники студентського самоврядування беруть участь у зборах трудового колективу університету. Звіти голів студентської ради університету та факультетів заслуховують на звітно-виборчих студентських конференціях.

Студента факультету включено до складу Вченої ради факультету – Данілов Сергій (МЄХ 1601-2). Також він є і студентським деканом інженерно-технологічного факультету.

Рада студентського самоврядування факультету є ініціатором і організатором культурно-просвітницьких, наукових, спортивних, оздоровчих заходів, за погодженням з деканатом, проводить поселення студентів у гуртожиток. Студенти інженерно-технологічного факультету проживають компактно у гуртожитку № 1.

У Сумському НАУ розроблено Положення про органи студентського самоврядування. Усі студенти та аспіранти Сумському НАУ можуть бути

Голова експертної комісії Пастушенко С.І.

обраними й обирати своїх представників до органів студентського самоврядування відповідно до умов цього Положення. Органи студентського самоврядування здійснюють свою діяльність самостійно.

У своїй діяльності органи студентського самоврядування керуються Конституцією України, законами України, нормативними документами Кабінету Міністрів України, Сумського національного аграрного університету, Міністерства освіти та науки України, Статутом університету та відповідним Положенням.

Органи студентського самоврядування долучені до організації навчальної, наукової, культурно-просвітньої, спортивно-масової та іншої діяльності за участю студентів університету.

До складу Студентського ректорату входять студентський ректор – голова Студентського ректорату, студентський перший проректор, студентські проректори, студентські декани факультетів, голова спостережної ради, голова виборчої комісії, голови рад гуртожитків, директор студентського містечка, а також один представник від кожної діючої студентської профспілки в СНАУ.

Засідання Студентського ректорату відбуваються не рідше одного разу на тиждень. Робочими органами Студентського Самоврядування в університеті є відділи:

- відділ з навчальної та наукової роботи;
- відділ з виховної та культурно-масової роботи;
- відділ з фінансово-економічної діяльності;
- відділ з адміністративно-господарської роботи;
- відділ з соціально-побутової роботи;
- відділ з зовнішньої діяльності.

Голів відділів (далі студентських проректорів) призначає та звільняє з посади голова Студентського ректорату. Студентський проректор керує поточною роботою відділу. Працівником відділу може бути будь-який студент університету, який виявив бажання та подав заяву до голови відповідного відділу.

Розглянуті напрямки виховання тісно взаємопов'язані, доповнюють один одного, утворюючи при цьому цілісну систему виховання.

Висновок: експертна комісія зазначає, що виховний процес у Сумському національному аграрному університеті знаходиться на належному рівні. Особлива увага приділяється патріотичному та правовому вихованню, через прищеплення поваги до Конституції України, утвердження загальнолюдських, гуманістичних та моральних цінностей, а також художньо-естетичній та фізичній освіченості.

Голова експертної комісії

Пастушенко С.І.

9. Якість підготовки та використання випускників

Зміст та структура підготовки випускників освітнього ступеню «Бакалавр» відповідає вимогам освітньо-професійної програми підготовки відповідного напрямку і проводиться за навчальними планами, затвердженими на засіданні Вченої ради університету.

Результати контролю знань за наслідками самооаналізу студентів напрямку підготовки 6.100102 «Процеси, машини та обладнання агропромислового виробництва» свідчать, що студентам надається достатній рівень теоретичних знань і практичних навичок з дисциплін навчального плану.

Результати порівняння самооаналізу та ККР при контрольних вимірюваннях фахівців ОКР «Бакалавр» наведені в таблиці 9.1.

Таблиця 9.1

Результати проведення самооаналізу та ККР
при контрольних вимірюваннях фахівців ОКР «Бакалавр» за напрямом
6.100102 «Процеси, машини та обладнання агропромислового виробництва»

Дисципліни	Показники успішності				Розбіжність (+,-)
	При самооаналізі		При акредитації		
	Абсолютна успішність, %	Якість, %	Абсолютна успішність, %	Якість, %	
Цикл соціально-гуманітарних дисциплін					
1. Історія України	-	-	100	54,2	немає
2. Філософія	-	-	100	54,5	немає
Всього по циклу	-	-	100	54,3	немає
Цикл фундаментальних дисциплін					
1. Комп'ютери і комп'ютерні технології	100	54,5	100	54,2	-0,3
2. Нарисна геометрія та комп'ютерна графіка	95,5	50,0	95,8	50,0	немає
Всього по циклу	97,8	52,3	97,9	52,1	-0,15
Цикл дисциплін професійної та практичної підготовки					
1. Механіка матеріалів і конструкцій	92,0	52,0	96,0	52,0	немає
2. Трактори і автомобілі	98,4	51,6	95,5	50,0	-1,6
3. Технічний сервіс в АПК	98,4	53,7	95,5	50,0	-3,7
Всього по циклу	98,4	52,7	95,7	50,7	-1,8
Всього по ОКР «Бакалавр»	98,1	52,5	97,8	51,4	-0,975

Голова експертної комісії Пастушенко С.І.

Виконання курсових проектів та робіт за період навчання спрямоване на формування професійних навичок, тому передбачає індивідуальні завдання з обов'язковим використанням фактичних даних господарської діяльності підприємства.

Дипломне проектування є завершальним етапом підготовки фахівців на інженерно-технологічному факультеті. Обов'язковою умовою є зовнішнє рецензування проекту (роботи) фахівцями-практиками, які проводять критичний аналіз його змісту та оцінюють перспективи впровадження запропонованих рекомендацій. Наявність дипломних проектів виконаних на замовлення підприємств свідчить про належну практичну підготовку в господарствах та виховання у студента здатності виконувати виробничі функції та типові завдання діяльності фахівця з механізації сільськогосподарського виробництва відповідно освітньо-кваліфікаційній характеристиці галузевого стандарту вищої освіти України.

Одним з пріоритетних напрямів у роботі університету та факультету є працевлаштування випускників, яке реалізується низкою заходів протягом усього навчального періоду. Для виконання цього завдання створений відділ працевлаштування. За затвердженим планом робіт на початковій стадії проводяться зустрічі з кожною групою випускників. На таких зустрічах висвітлюються всі питання майбутнього працевлаштування, що включають ознайомлення з нормативно-правовою базою, соціальними гарантіями, порядком укладання договорів та інші питання. Відділ щорічно формує базу даних вакантних робочих місць у регіоні і знайомить з ними випускників через інформаційні ресурси. До моменту остаточного розподілу на роботу, відділом проводиться 100% перевірка наявності робочого місця кожного випускника згідно з раніше укладеними тристоронніми угодами. Маючи повні реквізити кожного випускника, зв'язок з ним не припиняється і після закінчення університету.

За наявною інформацією на факультеті головні підприємства та організації загальноукраїнського значення, а також Сумської області (ТОВ «КЕРНЕЛ-ТРЕЙД», Компанія «Укрландфармінг», ПАТ «Миронівський хлібопродукт», Компанія NSH (ТОВ «ВорожбаЛатІвест»), холдинг «Промінь Агро», ДП «Мілкіленд-Україна», Індустріальна Молочна Компанія, ТОВ «Глобіно», ПАТ «Технологія», ТОВ «Вітчизна», Торговий дім «Nicmas», ТОВ «Завод Кобзаренка», ТОВ «Юпітер-9 Агросервіс» та інші) на 20-80% укомплектовані фахівцями – випускниками університету.

Але, якщо розглядати працевлаштування випускників освітньо-кваліфікаційного рівня «Бакалавр» за напрямом 6.100102 «Процеси, машини та обладнання агропромислового виробництва», то можна констатувати, що переважна більшість випускників продовжувала навчання за спеціальністю

8.10010203 «Механізація сільського господарства».

Результати випуску студентів за напрямом 6.100102 «Процеси, машини та обладнання агропромислового виробництва» надані у таблиці 9.2.

Таблиця 9.2

Результати випуску студентів
за напрямом підготовки 6.100102 «Процеси, машини та обладнання
агропромислового виробництва»

№ п/п	Показник	Роки		
		2014	2015	2016
1	2	3	4	5
1.	Кількість випускників	108	67	104
2.	Кількість випускників, що отримали диплом з відзнакою (всього)	-	2	-
3.	Частка випускників, які захистили дипломні проекти на «відмінно» та «добре» (%):	75	51	52
4.	Частка дипломних проектів (робіт), виконаних із застосуванням EOM (%)	100	100	100
5.	Частка дипломних проектів (робіт), виконаних на замовлення підприємств (%)	87	95	99
6.	Частка випускників, які захищалися на підприємствах (%)	6	10	12
7.	Частка проектів (робіт), рекомендованих ДЕК до впровадження (%)	24	23	25
8.	Частка випускників, що навчалися за держзамовленням (%)	100	97	91
	- із них отримали місце призначення (%)	4	4	8
	- продовжили навчання в магістратурі (%)	96	96	92

Висновок: експертна комісія відзначає, що розбіжності між показниками успішності за результатами самоаналізу і результатами експертизи знаходяться в межах норми. Студенти мають достатній рівень знань, який відповідає ліцензійним вимогам і забезпечує якість підготовки фахівців. Результати випуску, використання та адаптація випускників Сумського національного аграрного університету свідчать, що випускники освітньо-кваліфікаційного рівня «Бакалавр» за напрямом підготовки 6.100102

Голова експертної комісії Пастушенко С.І.

«Процеси, машини та обладнання агропромислового виробництва» продовжують навчання в університеті за спеціальністю 8.10010203 «Механізація сільського господарства».

10. Перелік зауважень (приписів) контролюючих органів та заходи з їх усунення

1. Під час проходження акредитаційної експертизи експертною комісією у складі: голови комісії Мельника Івана Івановича, кандидата технічних наук, професора, завідувача кафедри експлуатації техніки та інженерного менеджменту Національного аграрного університету і члена комісії Пастухова Валерія Івановича, кандидата технічних наук, доцента кафедри експлуатації МТП Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка 10.02.2007 року були висловлені наступні зауваження та пропозиції:

1. Продовжити роботу з розробки завдань та методичних рекомендацій для самостійної роботи студентів.

2. Розширити тематику дипломних проектів бакалаврів та магістерських робіт.

3. Продовжити роботу щодо оснащення лабораторій сучасним лабораторно-практичним обладнанням, вимірювальними приладами і сільськогосподарською технікою.

4. Продовжити роботу з поповнення бібліотечного фонду сучасною навчально-методичною, довідниковою літературою фахового спрямування, випущених державною мовою.

5. З метою омолодження професорсько-викладацького складу необхідно підвищити ефективність роботи аспірантури, забезпечивши план захисту кандидатських і докторських дисертацій, розробити план відбору і підготовки аспірантів із числа здібних випускників факультету.

6. Сприяти виділенню коштів на оновлення і вдосконалення матеріальної бази гуртків художньої самодіяльності, організацію та проведення дозвілля студентів.

В роботі факультету враховано ці зауваження. Розроблені навчально-методичні комплекси, де широко представлені методичні рекомендації й тестові завдання для самостійного вивчення розділів дисциплін та самоперевірки отриманих знань.

Університет тісно співпрацює з фірмами «Кернел», «ІМК», «НСН», «Миронівський хлібопродукт» в напрямку підготовки реальних дипломних проектів на замовлення цих фірм. Роботи виконуються з врахуванням конкретних завдань і за сприянням виробництва, захищаються за участю представників фірм.

Голова експертної комісії Пастушенко С.І.

Випускникам надається монітарна оцінка експертами з виробництва.

За останні роки на факультеті було проведено велику роботу з покращення матеріальної бази. А саме:

- відкрито практичний клас фірми «Case IH»;
- створена лабораторія сільськогосподарських машин Лозівського ковальсько-механічного заводу;
- побудований відкритий майданчик для зберігання сільськогосподарської техніки;
- обладнаний навчальний клас фірми «John Deere»;
- розпочато створення лабораторії технічного обслуговування фірми «Skoda»;
- створено клас машин фірми «Pottinger»;
- формується центр точного землеробства фірм «Horsh-Claas».

Бібліотечний фонд університету повністю забезпечений сучасною навчально-методичною та довідниковою літературою фахового спрямування держаною мовою. Також за ці роки було значно збільшена кількість видань, що містяться в електронному каталозі бібліотеки. Збільшено обсяг доступних для студентів інформаційних матеріалів та наукових журналів про нові розробки в галузі сільського господарства, в тому числі тих, що входять до наукометричної бази Scopus. Доступ до них є у бібліотеці університету та в методичному відділі.

За звітний період науково-педагогічний колектив факультету поповнили 10 кандидатів наук та 3 доктори наук, серед яких переважна більшість є випускниками інженерно-технологічного факультету.

Керівництво університету намагається всіляко підтримувати та вдосконалювати організацію й проведення дозвілля студентів.

II. На доручення Міністерства освіти і науки України, експертною комісією, було перевірено на місці діяльності Сумського НАУ та додано до Порівняльної таблиці даного експертного висновку акредитаційної експертизи матеріали, що підтверджують дотримання Технологічних вимог щодо матеріально-технічного, навчально-методичного та інформаційного забезпечення освітньої діяльності у сфері вищої освіти (таблиця 11.3).

Висновок: інженерно-технологічний факультет Сумського національного аграрного університету оперативно, і в повній мірі, вживає заходи щодо усунення зауважень контролюючих органів і здійснює освітню діяльність відповідно до державних стандартів за напрямом підготовки 6.100102 «Процеси, машини та обладнання агропромислового виробництва».

Голова експертної комісії Пастушенко С.І.

11. Загальні висновки та пропозиції

У Сумському національному аграрному університеті створено всі необхідні умови для провадження освітньої діяльності за напрямом підготовки 6.100102 «Процеси, машини та обладнання агропромислового виробництва» освітньо-кваліфікаційного рівня «Бакалавр» згідно з вимогами державних стандартів. Кількісні та якісні показники наявних умов провадження освітньої діяльності зведені до порівняльних таблиць (табл.11.1 – 11.3), які є складовими даних висновків.

Організація освітнього процесу здійснюється відповідно до Закону України «Про вищу освіту» та інших нормативних документів з питань вищої освіти Кабінету Міністрів України та Міністерства освіти і науки України.

Для підготовки фахівців за напрямом підготовки 6.100102 «Процеси, машини та обладнання агропромислового виробництва» факультет має необхідні умови: достатню матеріальну базу та сучасне технічне забезпечення; висококваліфікований професорсько-викладацький склад; достатній рівень організації і проведення науково-дослідної роботи, в тому числі із залученням студентів інженерно-технологічного факультету; програми з усіх навчальних дисциплін та необхідне методичне забезпечення навчального процесу, сучасну наукову і навчальну літературу; належний рівень організації навчального процесу, запровадження інноваційних методів навчання.

На підставі поданих на акредитацію матеріалів Сумського національного аграрного університету та перевірки результатів діяльності на місці, експертна комісія дійшла висновку, що програми освітньої підготовки фахівців галузі знань 1001 «Техніка та енергетика аграрного виробництва» напряму підготовки 6.100102 «Процеси, машини та обладнання агропромислового виробництва» з ліцензованим обсягом 150 (сто п'ятдесят) осіб денної та 150 (сто п'ятдесят) осіб заочної форми навчання у Сумському національному аграрному університеті кадрове, методичне та матеріальне забезпечення, в цілому, відповідають встановленим вимогам до названих рівнів навчальної підготовки і можуть забезпечити державну гарантію якості освіти. Напряму підготовки може бути акредитований за зазначеним освітньо-кваліфікаційним рівнем «Бакалавр».

Вважаємо за необхідне висловити також зауваження, які не входять до складу обов'язкових і не впливають на рішення про акредитацію, але дозволять поліпшити якість підготовки фахівців:

1. Звернути особливу увагу на посилення підготовки докторів філософії та докторів наук з відповідного напряму і спеціальності з метою підвищення наукового рівня професорсько-викладацького складу на випускних кафедрах.
2. Ширше практикувати оновлення матеріально-технічного забезпечення і

Голова експертної комісії

Пастушенко С.І.

лабораторно-дослідної бази випускних кафедр факультету через впровадження наукових розробок, участь в конкурсах проектів, отримання грантів, в тому числі міжнародних, під час підготовки випускних кваліфікаційних робіт.

3. Розвивати такі форми підвищення кваліфікації кадрів факультету, як творчі наукові відрядження, стажування у провідних ВНЗ країни та зарубіжжя, спільні наукові дослідження на основі творчої наукової співпраці з залученням провідних фахівців для роботи з молодими вченими.

4. Посилити міжнародні зв'язки кафедр шляхом участі у міжнародних проектах, спільних наукових програмах, грантах та стажування студентів і викладачів у закордонних вишах та науково-дослідних установах.

Вважаємо необхідним зазначити, що усунення зазначених недоліків може позитивно вплинути на покращення якості навчального та наукового процесів інженерно-технологічного факультету Сумського НАУ. Проте зазначені недоліки не применшують загальних позитивних досягнень інженерно-технологічного факультету щодо здійснення підготовки бакалаврів за напрямом підготовки 6.100102 «Процеси, машини та обладнання агропромислового виробництва».

Голова експертної комісії

завідувач кафедри енергетичних машин та технічного сервісу Відокремленого підрозділу Національного університету біоресурсів і природокористування України «Бережанський агротехнічний інститут»,
доктор технічних наук, професор

С.І. Пастушенко

Член експертної комісії

завідувач кафедри сільськогосподарських машин Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка,
доктор технічних наук, професор

В.І. Пастухов

«__» _____ 2017 року

З експертними висновками ознайомлений:

Ректор Сумського національного аграрного університету

В.І. Ладика

Голова експертної комісії _____ Пастушенко С.І.

ПОРІВНЯЛЬНА ТАБЛИЦЯ

відповідності стану забезпечення Сумського НАУ вимогам акредитації освітніх послуг у сфері вищої освіти з підготовки бакалаврів за напрямом підготовки - 6.100102 «Процеси, машини та обладнання агропромислового виробництва»

Назва показника (нормативу)	Значення показника за освітньо-кваліфікаційним рівнем (норматив)	Фактичне значення показника	Різниця
1	2	3	4
1. Загальні вимоги			
1.1 Концепція діяльності за заявленим напрямом (спеціальністю), погоджена з Радою міністрів АПК, обласною, Київською, Севастопольською міською державною адміністрацією	+	+	немає
1.2. Заявлений ліцензований обсяг (денна форма навчання/заочна форма навчання)	200/200 по ліцензії	150/150 по висновкам комісії	-50
2. Кадрове забезпечення підготовки фахівців заявленої спеціальності			
2.1. Частка науково-педагогічних працівників з науковими ступенями та вченими званнями, які забезпечують викладання лекційних годин соціально-гуманітарного циклу дисциплін навчального плану спеціальності (% від кількості годин)	75	100	+25
у тому числі які працюють у даному навчальному закладі за основним місцем роботи	50	100	+50
2.2. Частка науково-педагогічних працівників з науковими ступенями та вченими званнями, які забезпечують викладання лекційних годин фундаментального циклу дисциплін навчального плану спеціальності (% від кількості годин) (за винятком військових навчальних дисциплін)	75	100	+25

1	2	3	4
у тому числі які працюють у даному навчальному закладі за основним місцем роботи	50	100	+50
з них: докторів наук або професорів (при розрахунку частки докторів наук або професорів дозволяється прирівнювати двох кандидатів наук, доцентів, які мають стаж безперервної науково-педагогічної роботи в даному навчальному закладі не менше 10 років, а також є авторами (співавторами) підручників, навчальних посібників з грифом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України або монографій, до одного доктора наук або професора)	10	20,5	+10,5
2.3. Частка науково-педагогічних працівників з науковими ступенями та вченими званнями, які забезпечують викладання лекційних годин фахових дисциплін навчального плану спеціальності (% від кількості годин)	75	100	+25
у тому числі які працюють у даному навчальному закладі за основним місцем роботи, з них:	50	100	+50
докторів наук або професорів (при розрахунку частки докторів наук або професорів дозволяється прирівнювати двох кандидатів наук, доцентів, які мають стаж безперервної науково-педагогічної роботи в даному навчальному закладі не менше 10 років, а також є авторами (співавторами) підручників, навчальних посібників з грифом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України або монографій, до одного доктора наук або професора)	10	20,5	+10,5

1	2	3	4
2.4. Частка педагогічних працівників вищої категорії, які викладають лекційні години дисциплін навчального плану спеціальності та працюють у даному навчальному закладі за основним місцем роботи (% від кількості годин для кожного циклу дисциплін навчального плану)	—	—	—
2.5 Наявність кафедри (циклової комісії) з фундаментальної підготовки	+	+	немає
2.6 Наявність кафедри зі спеціальної (фахової) підготовки, яку очолює фахівець відповідної науково-педагогічної спеціальності:	+	+	немає
доктор наук або професор	+	+	немає
3. Матеріально-технічна база			
3.1 Забезпеченість лабораторіями, полігонами, обладнанням, устаткуванням, необхідним для виконання навчальних програм (у % від потреби)	100	100	немає
3.2 Забезпеченість студентів гуртожитком (у % від потреби)	70	100	+30
3.3 Кількість робочих комп'ютерних місць на 100 студентів	6	12	+6
3.4 Наявність пунктів харчування	+	+	немає
3.5 Наявність спортивного залу	+	+	немає
3.6 Наявність стадіону або спортивного майданчика	+	+	немає
3.7 Наявність медичного пункту	+	+	немає
4. Навчально-методичне забезпечення			
4.1 Наявність освітньо-кваліфікаційної характеристики фахівця (у т.ч. варіативної компоненти)	+	+	немає
4.2 Наявність освітньо-професійної програми підготовки фахівця (у т.ч. варіативної компоненти)	+	+	немає
4.3 Наявність навчального плану, затвердженого в установленому порядку	+	+	немає

Голова експертної комісії

Пастушенко С.І.

1	2	3	4
4.4 Наявність навчально-методичного забезпечення для кожної навчальної дисципліни навчального плану (% від потреби):			
4.4.1 Навчальних і робочих навчальних програм дисциплін	100	100	немає
4.4.2 Планів семінарських, практичних занять, завдань для лабораторних робіт (% від потреби)	100	100	немає
4.4.3 Методичних вказівок і тематик контрольних, курсових робіт (проектів)	100	100	немає
4.5 Наявність пакетів контрольних завдань для перевірки знань з дисциплін соціально-гуманітарної, фундаментальної та фахової підготовки (% від потреби)	100	100	немає
4.6 Забезпеченість програмами всіх видів практик (% від потреби)	100	100	немає
4.7 Наявність методичних вказівок щодо виконання дипломних робіт (проектів), державних екзаменів	+	+	немає
4.8 Дидактичне забезпечення самостійної роботи студентів (у т.ч. з використанням інформаційних технологій), (% від потреби)	100	100	немає
4.9 Наявність критеріїв оцінювання знань і вмінь студентів	+	+	немає
5. Інформаційне забезпечення			
5.1 Забезпеченість студентів підручниками, навчальними посібниками, що містяться у власній бібліотеці (% від потреби)	100	100	немає
5.2 Співвідношення посадкових місць у власних читальних залах до загальної чисельності студентів (% від потреби)	5	5	немає
5.3 Забезпеченість читальних залів фаховими періодичними виданнями	3	5	+2

Голова експертної комісії Пастушенко С.І.

1	2	3	4
5.4 Можливість доступу викладачів і студентів до Інтернет як джерела інформації:			
- наявність обладнаних лабораторій	+	+	немає
- наявність каналів доступу	+	+	немає

Голова експертної комісії

завідувач кафедри енергетичних машин та технічного сервісу Відокремленого підрозділу Національного університету біоресурсів і природокористування України «Бережанський агротехнічний інститут»,
доктор технічних наук, професор

С.І. Пастушенко

Член експертної комісії

завідувач кафедри сільськогосподарських машин Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка,
доктор технічних наук, професор

В.І Пастухов

«__» _____ 2017 року

З експертними висновками ознайомлений:

Ректор Сумського національного аграрного університету

В.І. Ладика

Голова експертної комісії Пастушенко С.І.

ПОРІВНЯЛЬНА ТАБЛИЦЯ

дотримання нормативних вимог щодо якісних характеристик підготовки за
напрямом підготовки – 6.100102 «Процеси, машини та обладнання
агропромислового виробництва» Сумського національного аграрного університету

Назва показника (нормативу)	Значення показника за освітньо-кваліфікаційним рівнем (норматив)	Фактичне значення показника	Різниця
1	2	3	4
Якісні характеристики підготовки фахівців			
Умови забезпечення державної гарантії якості вищої освіти			
1.1. Виконання навчального плану за показниками: перелік навчальних дисциплін, годин, форми контролю, %	100	100	немає
1.2. Підвищення кваліфікаційного рівня викладачів постійного складу за останні 5 років, %	100	100	немає
1.3. Чисельність науково-педагогічних працівників, що обслуговують спеціальність і працюють у навчальному закладі за основним місцем роботи, які займаються вдосконаленням навчально-методичного забезпечення, науковими дослідженнями, підготовкою підручників та навчальних посібників,%	100	100	немає
2. Результати освітньої діяльності (рівень підготовки фахівців), не менше %			
2.1. Рівень знань студентів з гуманітарної та соціально-економічної підготовки:			
2.1.1. Успішно виконані контрольні завдання, %	90	100	+10
2.1.2. Якісно виконані контрольні завдання (оцінки "5" і "4"), %	50	54,3	+4,3
2.2. Рівень знань студентів з природничо-наукової (фундаментальної) підготовки:			

Голова експертної комісії Пастушенко С.І.

1	2	3	4
2.2.1. Успішно виконані контрольні завдання, %	90	97,9	+7,9
2.2.2. Якісно виконані контрольні завдання (оцінки "5" і "4"), %	50	52,1	+2,1
2.3. Рівень знань студентів зі спеціальної (фахової) підготовки:			
2.3.1. Успішно виконані контрольні завдання, %	90	95,7	+5,7
2.3.2. Якісно виконані контрольні завдання (оцінки "5" і "4"), %	50	50,7	+0,7
3. Організація наукової роботи:			
3.1. Наявність у структурі навчального закладу наукових підрозділів	+	+	немає
3.2. Участь студентів у науковій діяльності (наукова робота на кафедрах та в лабораторіях; участь в наукових конференціях, конкурсах, виставках, профільних олімпіадах тощо)	+	+	немає

Голова експертної комісії

завідувач кафедри енергетичних машин та технічного сервісу Відокремленого підрозділу Національного університету біоресурсів і природокористування України «Бережанський агротехнічний інститут»,
доктор технічних наук, професор

С.І. Пастушенко

Член експертної комісії

завідувач кафедри сільськогосподарських машин Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка,
доктор технічних наук, професор

В.І. Пастухов

«__» _____ 2017 року

З експертними висновками ознайомлений:

Ректор Сумського національного аграрного університету

В.І. Ладика

Голова експертної комісії _____ Пастушенко С.І.

Таблиця 11.3

Зведені відомості про дотримання акредитаційних умов у сфері вищої освіти підготовки бакалавра зі спеціальності 6.100102 «Процеси, машини та обладнання агропромислового виробництва» Сумського національного аграрного університету (відповідно до постанови КМУ від 30 грудня 2015 р. №1187)

№ з/п	Найменування показника (нормативу)	Вимоги до значення показника (нормативу) за другим (магістерським) рівнем		
		Значення показника (нормативу)	Фактичне значення показника	Відхилення фактичного значення показника від нормативного
1	2	3	4	5
1. ТЕХНОЛОГІЧНІ ВИМОГИ щодо матеріально-технічного забезпечення				
1	Забезпеченість приміщеннями для проведення навчальних занять та контрольних заходів (кв. метрів на одну особу для фактичного контингенту студентів та заявленого обсягу з урахуванням навчання за змінами)	2,4	5,0	+2,6
2	Забезпеченість мультимедійним обладнанням для одночасного використання в навчальних аудиторіях (мінімальний відсоток кількості аудиторій)	30	40	+10
3	Наявність соціально-побутової інфраструктури:			
	1) бібліотеки, у тому числі читального залу	+	+	немає
	2) пунктів харчування	+	+	немає
	3) актового чи концертного залу	+	+	немає
	4) спортивного залу	+	+	немає
	5) стадіону та/або спортивних майданчиків	+	+	немає
	6) медичного пункту	+	+	немає
4	Забезпеченість здобувачів вищої освіти гуртожитком (мінімальний відсоток потреби)	70	100	+30

Голова експертної комісії Пастушенко С.І.

1	2	3	4	5
5	Забезпеченість комп'ютерними робочими місцями, лабораторіями, полігонами, обладнанням, устаткуванням, необхідними для виконання навчальних планів	+	+	немає
2. ТЕХНОЛОГІЧНІ ВИМОГИ щодо навчально-методичного забезпечення				
1	Наявність опису освітньої програми	+	+	немає
2	Наявність навчального плану та пояснювальної записки до нього	+	+	немає
3	Наявність робочої програми з кожної навчальної дисципліни навчального плану	+	+	немає
4	Наявність комплексу навчально-методичного забезпечення з кожної навчальної дисципліни навчального плану	+	+	немає
5	Наявність програми практичної підготовки, робочих програм практик	+	+	немає
6	Забезпеченість студентів навчальними матеріалами з кожної навчальної дисципліни навчального плану	+	+	немає
7	Наявність методичних матеріалів для проведення атестації здобувачів	+	+	немає
3. ТЕХНОЛОГІЧНІ ВИМОГИ щодо інформаційного забезпечення освітньої				
1	Забезпеченість бібліотеки вітчизняними та закордонними фаховими періодичними виданнями відповідного або спорідненого профілю, в тому числі в електронному вигляді	не менш як чотири найменування	32	+28
2	Наявність доступу до баз даних періодичних наукових видань англійською мовою відповідного або спорідненого профілю (допускається спільне користування базами кількома закладами освіти)	+	+	немає

Голова експертної комісії Пастушенко С.І.

1	2	3	4	5
3	Наявність офіційного веб-сайту закладу освіти, на якому розміщена основна інформація про його діяльність (структура, ліцензії та сертифікати про акредитацію, освітня/освітньо-наукова/видавнича/атестаційна (наукових кадрів) діяльність, навчальні та наукові структурні підрозділи та їх склад, перелік навчальних дисциплін, правила прийому, контактна інформація)	+	+	немає
4	Наявність електронного ресурсу закладу освіти, який містить навчально-методичні матеріали з навчальних дисциплін навчального плану, в тому числі в системі дистанційного навчання (мінімальний відсоток навчальних дисциплін)	50	80	+30

Голова експертної комісії

завідувач кафедри енергетичних машин та технічного сервісу Відокремленого підрозділу Національного університету біоресурсів і природокористування України «Бережанський агротехнічний інститут»,
доктор технічних наук, професор

С.І. Пастушенко

Член експертної комісії

завідувач кафедри сільськогосподарських машин Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка,
доктор технічних наук, професор

В.І. Пастухов

« ___ » _____ 2017 року

З експертними висновками ознайомлений:

Ректор Сумського національного аграрного університету

В.І. Ладика

Голова експертної комісії

Пастушенко С.І.